

MINISTERUL JUSTITIEI
CABINETUL MINISTRULUI
No 347F
in 10 Martie 1943

180

DOMNULE MINISTRU,

Conform dispozițiilor Domnului Ioan C. Marinescu, Ministrul Justiției, Președintele Comisiunii Interministeriale speciale pentru organizarea regimului evreilor, la adresa Dvs. Nr. 730022/943 privitoare la revizuirea evreilor deportați în Transnistria, am onoare a vă aduce la cunoștință că în ședința de la 6 Martie crt., a Comisiunii Interministeriale, s'a hotărât că se poate face revizuirea celor deportați însa numai asupra evreilor cari au cerut să plece în U.R.S.S. după cedarea Basarabiei și Bucovinei de Nord și cari au fost găsiți înscrși în listele fostei Legații rusești și a celor deportați la cererea Marelui Stat Major, pentru că au fost dovediți infractori la dispozițiunile privitoare la munca obligatorie.

În scopul revizuirii și pentru a nu se fi făcut din greșeală vreo substituție de persoană, s'a hotărât să se verifice situația fiecăruia la fața locului, printr'un trimis special al Ministerului Afacerilor Interne, al Marelui Stat Major sau al Comisiunii Interministeriale.

Numele delegatului Dvs. urmează să fie comunicat Comisiunii.-

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.-

SECRETARUL COMISIUNII
(St. Chendi)

Domnului GENERAL C. Z. VASILIU, MINISTRU SUBSECRETAR DE STAT AL MINISTRULUI AFACERILOR
INTERNE

București, 14 Martie 1943

NOTE

pentru completarea referatelor din 16 Februarie și 10 Martie 1943.

Posibilitatea de emigrare pentru un număr important de orfani din Transnistria și aprobarea de principiu dată de autorități în această privință, impun o serie de noi considerațiuni în vederea realizării scopului.

Aceste considerațiuni sunt valabile în întregime pentru epoca de adunare și de triere a copiilor, concluziile diferă însă în cele 2 eventualități ale trimiterii în străinătate a lor și anume: dacă transportul se face pe uscat sau pe mare.

Considerațiuni generale.

În ceea ce privește prima perioadă, trebuie să ținem seama de următoarele fapte.

a) Copiii se află în marea lor majoritate în județele Moghilău și Balta, în special în localitățile Moghilău, Sargorod, Smerinca și împrejurimile lor din jud. Moghilău; Balta, Bersad, Obodovca, Cicelnic și împrejurimile lor din jud. Balta.

Restul este răspândit, așa cum am arătat în referatele precedente, în celelalte județe din nordul și centrul Transnistriei.

În sudul Guvernământului nu se află deloc sau aproape de loc evrei - după cunoștința noastră - deci nici orfani.

b) Starea sănătății și rezistența fizică permite numai unui număr - relativ restrâns - de copii să întreprindă o călătorie, sau într'un timp relativ scurt.

Marea lor majoritate trebuie pregătită în acest scop, orfanii fiind în general slăbiți din cauza subnutriției, iar mulți bolnavi, din cauza condițiilor insuficiente de igienă și a mizeriei în care au trăit.

c) Aproape în totalitatea lor, ei trebuie îmbrăcați și echipați pentru drum.

X X

X

Principial cred că în ceea ce privește copiii până la vârsta de 5 ani, ei nu pot intra în cadrul general al emigrării proiectate. Trebuie studiată o posibilitate de emigrare specială pentru ei; până atunci ar urma însă ca ei să fie sau:

- 1) Predați familiilor lor din Vechiul Regat.
- 2) Internați la persoane din Vechiul Regat cari să se ocupe cu creșterea și întreținerea lor.
- 3) Să fie concentrați în orfelinate speciale.

./.

Seleționarea orfanilor.
Centre de adunare și triere.

Socotesc necesar, în primul rând, stabilirea unor "Centre de adunare și de triere a orfanilor".

Medicii și oamenii de specialitate ar urma să aleagă și să claseze copiii după starea sănătății a lor, și anume:

- 1) Să izoleze pe cei cari suferă de boli care-i fac improprii pentru emigrare.
- 2) Să aleagă pe acei cari urmează a fi supuși unui tratament medical, după care vor fi proprii pentru trimitere.
- 3) Să aleagă pe acei cari pot pleca imediat.
- 4) Să aleagă pe acei cari, sănătoși fiind, dar slăbiți din cauza subnutriției, urmează a fi supuși unui regim de hrănire specială.

Aceste centre de adunare și triere ar urma să funcționeze la:

- a) Moghilău, pentru județele Moghilău, Tulcin și partea de est a județului Juguastu.
- b) Bergad pentru nordul jud. Balta și partea de vest a județului Juguastu.
- c) Balta pentru restul județelor din Transnistria, în care se află orfanii.

Incartiruirea orfanilor.

1) În ceea ce privește categoria întâia de mai sus a copiilor suferind acum de boli care-i fac improprii emigrării (tuberculoză, etc.) ei urmează a fi internați în spitale sau alte instituții cari să îngrijească de însănătoșirea lor, făcându-i eventual proprii pentru emigrare la o epocă viitoare.

Aceste spitale ar trebui să fie situate în regiuni potrivite scopului urmărit.

2) În această categorie intră copiii suferind de afecțiuni trecătoare. Ei pot fi căutați în centrele de adunare și triere, urmând a fi repartizați, după însănătoșire, la categoriile 3 și 4 următoare.

3) Copiii complect sănătoși, cari pot pleca imediat, ar urma să fie concentrați într'o localitate, de preferință cât mai apropiată de punctul de frontieră, prin care orfanii vor eși din țară.

Plecarea, dacă se face cu calea ferată pe uscat, ar urma să fie efectuată în grupuri de 150 - 300 orfanii.

În acest scop socotesc că localitatea de graniță care ar corespunde în totul celor arătate mai sus, ar fi orașul Giurgiu, care prezintă următoarele avantagii:

./.

a) La câțiva km. de oraș, pe șoseaua București-Giurgiu, se află baracamentele în cari au fost adăpostiți acum câțiva ani prizonieri și cari sunt goale. În ele se pot ușor găzdui 300 - 400 tineri, atâți cât formează 2 grupuri de emigrare.

În cazul când aceste barăci nu ar putea fi afectate scopului arătat, se poate amenaja sinagoga din localitate și alte clădiri ale cultului evreesc, pentru adăpostirea grupurilor cari vor tranzita spre frontieră.

b) Giurgiu este aproape de Capitală, astfel că legătura - în orice privință - este ușoară.

c) Aprovizionarea se poate face fără dificultăți.

Bineînțeles că trimiterile de detașamente spre Giurgiu nu ar începe decât din momentul în care emigrarea începe efectiv.

4) Categoria a patra este cea mai importantă, ea cuprinzând cu certitudine cel puțin 75% din numărul copiilor cari urmează a emigra.

E vorba de copii sănătoși, dar subnutriți și mult prea slăbiți ca să poată suporta greutatea unui drum cu trenul de aproape două săptămâni.

Însănătoșirea lor complectă, întremarea și recăpătarea puterilor, se poate face numai dacă acești copii vor avea hrană suficientă, odihnă bună, în curățenie și căldură, sub supraveghere medicală și părintească.

Aceasta se poate face numai lăsând o parte din ei în îngrijirea rudelor sau a familiilor cunoscute, sau concentrându-i în condițiuni care să corespundă în totul scopului arătat.

Socotesc că localitatea care întrunește toate condițiile, ea situație geografică, din punctul de vedere al interesului ordinii, din acel al evitării unor aglomerații, cât și al posibilităților de aprovizionare, este stațiunea balneară Lacul Sărat din jud. Brăila.

Localitatea are suficiente imobile goale până în toată verii, pentru a adăposti chiar câteva mii de orfanii, e situată într'o regiune în care aprovizionarea e ușoară, destul de aproape de Galați, Brăila și București, pentru ca atât autoritățile, cât și Centrala Evreilor din România să poată avea tot controlul și supravegherea necesară.

Faptul că în localitate se află foarte puțin localnici, face să nu existe inconvenientul aducerii unui număr important de orfanii, într'o localitate cu populație numeroasă.

X X

X

Vor trece Nistrul, fie spre centrul de întremare, fie spre centrul de tranzit, numai copii sănătoși, curați, îmbăiați și deparazitați, purtând toți rufărie și haine curate.

X X

X

Problema procurării efectelor de corp, a celor de îmbrăcăminte și încălțăminte, organizarea centrelor de adunare și triaj, a celor de întremare și tranzit) vor forma obiectul unor propuneri speciale, după aprobarea principială a propunerilor făcute, sau după stabilirea unui program precis de lucru.

x x

x

In eventualitatea emigrării pe mare, socotesc că în afară de ultima etapă - centrul de tranzit - programul ar rămâne același, urmând numai a se fixa acest centru la punctul de frontieră respectiv, sau în apropierea acestuia.

x x

x

Socotesc încă, așa cum am accentuat și în referatele precedente, că ansamblul întregii chestiuni nu va putea fi pus la punct, fără o prealabilă scurtă vizită a unei delegații sau a unui delegat, în câteva centre din Transnistria.

Harag
Fred Șaraga

x) ca și latura financiară a întregii probleme,

PROCES VERBAL

Astăzi, anul una mie nouă sute patruzei și trei luna Martie ziua șaptesprezece în Vapniarca-Transnistria.

Noi, Comisiunea instituită de Ministerul Afacerilor Interne cu ordinul Nr. 55437 din 19.I.1943 și 21955 din 6.III.1943, pentru trierea evreilor internați în lagărul Vapniarca, compusă din:

-Lt.Colonel Grosu Victor, ajutor Inspector - ca președinte.

-Gheorghe Moțaș Inspector, delegat din Direcțiunea Generală a Poliției.

-Cpt.Nicolae Diaconescu din partea Inspectoratului General al Jandarmeriei.

-Lt.Magistrat Vasile Antonovici delegat al Curții Militare Tiraspol.

-Comisar șef Sava Dumitrescu delegat din partea Prefecturei Poliției Capitalei.

Constatăm prin procesul verbal următoarele:

În ziua de 8 Martie 1943, intrunindu-se la reședința Inspectoratului Jandarmi Odessa, am stabilit condițiunile în care urmează a proceda trierea în lagăr, în raport cu instrucțiunile Ministerului, după care în ziua de 9 Martie 1943 ne-am deplasat la lagărul Vapniarca unde până în ziua de 1 Martie 1943 am procedat la trierea evreilor.

Comisiunea în conformitate cu instrucțiunile primite nu s'a ocupat decât de categoria evreilor internați în lagăr din libertate, de către diferite organe polițienesci.

Restul categoriilor de internați și anume: evreii transferați de la lagărul Tg.Jiu, sau evreii și creștinii internați pe bază de diferite condamnări date de instanțele civile militare, ori creștinii trimiși special în lagăr pe baza altor dispozițiuni, nu au făcut obiectul trierii.

Din categorie evreilor internați din libertate în lagăr, comisiunea a găsit.....	554
Au primit aviz favorabil pentru scoatere din lagăr (v.tabel Nr.1).....	427
Au primit aviz nefavorabil pentru rămânere în lagăr (v.tabel Nr.2).....	116
Rămăși în suspensie în lipsa dosarelor.....	11

Total.....554

Comisiunea a constatat cu ocazia operațiunilor că majoritatea dosarelor întocmite de diversele poliții din țară nu conțineau decât date extrem de sumare, fără afirmațiuni concrete, cu suspiciuni vag formulate, din care cauză comisiunea s'a văzut în situația de a nu găsi motive temeinice de menținere mai departe în lagăr a tuturor celor menționați în tabelul Nr.1, opinind astfel pentru eliberarea

./.